

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 469/2024 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om de hinder for stöd till Ukraina som lagen om penninginsamlingar ställer

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 469/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Pinja Perholehto /sd m.fl.:

Vilka åtgärder ämnar ministern vidta för att garantera att stödet från tredje sektorn till Ukrainas försvarare säkerställs, och

är inrikesministeriet redo att revidera lagen om penninginsamling eller precisera tolkningen av allmännyttighet så att insamlingen och leveransen av det livsviktiga biståndet säkerställs i alla situationer?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Syftet med lagstiftningen om penninginsamlingar har alltid varit att stödja allmännyttiga sammanslutningars och stiftelsers medelsanskaffning för deras allmännyttiga verksamhet. I den nuvarande lagstiftningen föreskrivs om denna grundprincip i 6 § i lagen om penninginsamlingar (863/2019), enligt vilken tillståndspliktiga penninginsamlingar får anordnas i syfte att skaffa medel uteslutande för allmännyttig verksamhet. I 2 § i lagen om penninginsamlingar finns en definition av allmännyttig verksamhet. I lagen avses med allmännyttig verksamhet verksamhet för allmänna sociala, kulturella eller ideella ändamål eller annan allmän medborgarlig verksamhet. Penninginsamlingslagstiftningens grundläggande principer med samma innehåll i fråga om lagens syfte och tillåtna insamlingsändamål fanns också i de tidigare lagarna om penninginsamlingar från 2006 (255/2006) och 1980 (590/1980). Även om definitionen av allmännyttig verksamhet i enlighet med motiveringarna till lagen kan anses vara relativt öppen, kan praxis för dess tillämpning anses vara etablerad.

Penninginsamlingar kan inte ordnas för att finansiera statens lagstadgade uppgifter. Genom lagen om penninginsamlingar har rätten till penninginsamlingar med vissa undantag begränsats till allmännyttiga sammanslutningar och stiftelser. Detta gör det möjligt att finansiera medborgarsamhällets verksamhet genom offentliga penninginsamlingar och rikta de medel som samlats in genom penninginsamlingar till allmännyttig verksamhet. Denna fördelning betonas av förvaltningsdomstolens färskaste beslut, enligt vilka materiellt stöd till och utbildning av Ukrainas armé inte

handlar om allmännyttighet utan om verksamhet som hör till statens lagstadgade uppgifter som finansieras med budgetmedel.

I regeringsprogrammet finns inga skrivningar om ändring av lagen om penninginsamlingar och vid inrikesministeriet pågår eller planeras för närvarande inga reformer i anslutning till lagen om penninginsamlingar. Finska staten har levererat försvarsmateriel till Ukraina till ett värde av sammanlagt 2,3 miljarder euro. Även om lagen inte möjliggör penninginsamlingar för det militära försvaret, är det genom medborgarverksamhet möjligt att stöda Ukraina genom att donera pengar till humanitärt bistånd. Insamlingar avsedda för humanitärt bistånd har av hävd ansetts vara allmännyttiga insamlingar enligt lagen om penninginsamlingar. Uppskattningen av beloppet för de medel som samlats in till förmån för Ukraina är tiotals miljoner euro.

Enligt 3 § i lagen om penninginsamlingar svarar Polisstyrelsen och polisinrättningarna för de lagstadgade myndighetsuppgifterna. I lagrummet föreskrivs det separat att Polisstyrelsen svarar för tillsynen över efterlevnaden av lagen om penninginsamlingar och för styrningen av anordnandet av penninginsamlingar. Även om statsrådet som utövar regeringsmakten anses ha en på dess allmänna behörighet grundad rätt att styra förvaltningsmaskineriet som lyder under det, ska utövandet av statsrådets styrningsmakt ändå beakta principen om att all utövning av offentlig makt ska bygga på lag i en rättsstat. Förvaltningens lagbundenhet innebär att gällande behörighetsbestämmelser ska iakttas i all myndighetsverksamhet. I praktiken innebär detta att regeringen inte utan uttrycklig reglering kan förbehålla sig beslutanderätten eller ge en myndighet bindande föreskrifter i ärenden som hör till myndighetens behörighet för att uppnå ett politiskt önskat slutresultat. Lagen om penninginsamlingar innehåller inte heller sådana bemyndiganden att utfärda förordning som gör det möjligt att genom förordning utfärda bestämmelser som preciserar lagen i fråga om innehållet i de centrala begreppen i lagen om penninginsamlingar, såsom allmännyttighet. Vid tillståndspliktiga penninginsamlingar är Polisstyrelsen behörig myndighet och i sista hand är det domstolens uppgift att tolka lagen.

Enligt lagen om penninginsamlingar förutsätter anordnandet av en småskalig insamling inte tillstånd, utan en anmälan om insamlingen görs till polisinrättningen. Dessutom kan en småskalig insamling ordnas av en oregistrerad grupp som består av minst tre fysiska personer. Vid penninginsamling som anordnas som en småskalig insamling får högst 10 000 euro samlas in. I lagen begränsas också en insamlares rätt att anordna småskaliga insamlingar till högst två småskaliga insamlingar under ett kalenderår. I motiveringen till lagrummet konstateras att det är motiverat att föreskriva om begränsningar för att skilja småskaliga insamlingar, som baserar sig på ett anmälningsförfarande, från penninginsamlingar som anordnas med stöd av tillstånd som gäller tills vidare och som baserar sig på noggrannare förhandstillsyn. Bestämmelsen begränsar dock inte möjligheten att ordna småskaliga insamlingar för samma insamlingsändamål inom ramen för det maximala antalet insamlingar för enskilda insamlare. Olika insamlingsaktörer ska ha möjlighet att anordna småskaliga insamlingar för samma insamlingsändamål.

Det är uppenbart att Ukraina måste kunna stödjask både av statsmakten och genom frivillig medborgarverksamhet. Det nuvarande läget gör det möjligt för alla att delta i att stöda Ukraina på det sätt som passar deras roll bäst. Insamlingen av humanitärt stöd till Ukraina är naturligtvis också av betydelse för försvaret av Ukraina. Även om inrikesministeriet just nu inte planerar några ändringar i lagstiftningen om penninginsamlingar, följer ministeriet ändå upp eventuella ändringsbehov noggrant.

Helsingfors 2.1.2025

Inrikesminister Mari Rantanen